

De Amerikaanse spraak

Aantekeningen over Nederland, de nederlandse taal en het gebruik van de engelse taal door de lage landes

Smeerolie

Veel Amerikanen zijn hun bestaan hier als vreemdeling begonnen, zonder de taal goed te kennen. In 1910 was een op de vijf inwoners niet in de V.S. daar niet geboren. In 1990 was dat een op de tien, maar dat aantal was groeiend. Om toch met elkaar om te kunnen gaan, en om dat communiceren makkelijk en simpel te maken, is de spreektaal volgestouwd met vaste riedels en zegswijzen, die te pas en vaak in Europese ogen te onpas worden gebruikt. Als bezoeker kun je ze geamuseerd aanhoren, als inwoner maak je het leven voor jezelf een stuk makkelijker als je ze leert gebruiken. Zeker als Hollander, want wij houden ons accent veel minder lang dan andere immigranten.

Excuse me

Meteen zeggen als je iemand ook maar dreigt in de weg te lopen, je iemands persoonlijke sfeer te dicht benadert, als je ergens langs moet, enzovoort enzovoort. Sorry wordt maar heel zelden gezegd, het zal wel iets Engels zijn. Uitspreken als xsuus mie. Wordt over het algemeen snel zachtjes gezegd, nauwelijks hoorbaar.

You're welcome

Gaaaap! Dat is wat ik me aan de andere kant van de telefoonlijn voorstel als ze dat zeggen. Altijd als iemand je ergens voor bedankt moet je dit zeggen. Receptionistes en *call center* medewerkers zijn er extreem consequent in, maar eigenlijk doet iedereen het. Kinderen leren het binnen twee maanden. Deze zin is wel enigszins *tricky*, omdat hij weliswaar veel wordt gehanteerd, maar ook door Amerikanen als obligaat wordt herkend. Winkelpersoneel mag het dus wel zeggen, maar vooral als kassiers bij een bank, die je ongeïnteresseerd twee keer opnieuw laten beginnen met het invullen van een *deposit slip* voordat ze er eindelijk tevreden over zijn, deze zin gebruiken, komt het heel erg niet gemeend over.

I'll call you(back)

No you don't! Standaard smoes als je geen verder contact met iemand wil hebben. De mores gebiedt dat je enthousiast doet alsof je er zeker van bent dat iemand inderdaad belt.

How are you (doing)?

Dit moet altijd gezegd worden. Een antwoord is niet obligaat, maar meestal volgt *good*, meteen overlopend in *how are you?* Iedereen weet dat het ritueel is, en als je meer dan *good* als antwoord geeft breng je de andere persoon alleen maar in de war. Geen antwoord mag ook, maar wordt als typisch onbeleefd Hollands of Frans of zo gezien.

Appreciated

Voor als iemand de deur voor je open houdt of iets dergelijks vriendelijks doet. Helpt ook om de van verbazing opengevallen mond weer dicht te krijgen want opstaan voor iemand doet in Amerika niemand, dus een dergelijke akte van

altruïsme wordt als merkwaardig ervaren. Altruïsme is in de psychologie ook echt een studievak in Amerika. Dat kennen ze in het normale menselijke verkeer niet.

Have a nice day

Met de voor de hand liggende varianten *evening* (mag je al vanaf 4 uur 's middags gebruiken), *night*, *weekend*, en de minder voor de hand liggende *holiday/vacation*. *Good* in plaats van *nice* mag ook. Probeer dit niet cynisch te zeggen. Dat vereist enige oefening. Meerijden met de bus en als laatste uitstappen zodat je hoort hoe de andere passagiers het zeggen is een goede leerschool.

Let me give you an advice

Een magische zin die Amerikanen als een ware mantra zullen herhalen. Trap er niet in! Het is, net als die andere mooie woorden, een zegswijze die zo verweven is met de ingeprente automatismen in de linker parietele hersenkwab dat ze hier niet eens registreren dat ze het doen. Een advies is geen advies in de Europese zin van het woord. Het is geen doordachte poging waarde toe te voegen aan het afwegingsproces van een door een gebrek aan informatie geplaagde ziel. Het is een mening, een op de oogkappen die elke Amerikaan gewend is te dragen gebaseerde private mening, en daardoor voor de gemiddelde Europeaan minimaal niet van toepassing.

Go easy on the ..

bijv. met ijsblokjes als je frisdrank bestelt om te voorkomen dat je alleen ijsklontjes en geen drank hebt. Vooral in Chicago een noodzaak vanwege de smaakverpestende fluoridisering van het water. Herinner je nog dat Rotterdam vroeger water in wilde voeren uit Noorwegen. Zo als het daar uit de kraan smaakte smaakt het hier ook. En het ruikt nog erger!

Thank you

Altijd en overal dankjewel zeggen. Niet doen, ook als het voor ons gevoel volstrekt overdreven is, wordt als zeer ongepast ervaren, en vermindert de kansen op bijvullen van je koffiekop in een *diner* aanzienlijk.

Cool

In Nederland typisch een uitdrukking die door wat oudere kinderen wordt gebezigd, is het hier juist een teken van instemming voor volwassenen, mannen zowel als vrouwen. Mag voor elke *toys for the boys* of ander technische prul (bijv. software, of een stuk hardware, een auto, een stuk gereedschap) worden gebruikt. De o wordt korter getrokken als in Nederland gebruikelijk is waardoor de nadruk op de k-klank komt te liggen.

Uitdrukkingen

De volgende uitdrukkingen waren mij toen wij hier aankwamen niet bekend. Een aantal zijn misschien al weer de Oceaan overgestoken. Waar geen uitleg wordt gegeven neem ik aan dat de betekenis voor zich spreekt.

<i>to scoobie doo</i>	Aanklooien
<i>motherhood 'n apple pie</i>	Huis, tuin en keuken
<i>it just kills me</i>	Afhankelijk van waar de nadruk wordt gelegd: 1. Op <i>kills</i> : Geweldig! 2. Op <i>just</i> : Klote!
<i>you have a great time on a piece of paper</i>	Daar komt niks van terecht
<i>Chances are you'll get hit by a bus</i>	Daar komt niks van terecht
<i>it's government isn't it?</i>	Veel papierwerk en weinig actie / dat wordt nooit wat...
<i>Whazzupp</i>	
<i>it breaks on your ass</i>	jij krijgt de schuld
<i>I'm gonna fight this toe to nail</i>	Nooit!
<i>it's the tail wagging the dog</i>	Paard en wagen etc.
<i>Tailgating</i>	1. Er achter aan hobbelen 2. Picknicken (op de laadbak van de <i>pick-up</i>) 3. Te dicht op de voorganger rijden
<i>Provide boilerplate information</i>	Voor de hand liggende informatie. Zie ook <i>101</i>
<i>you're under the gun</i>	Er wordt op je gelet
<i>Critter</i>	1. Ding 2. Probleem 3. Kind 4. Krekel
<i>you wanne sink it down</i>	Laten we dur nog eentje op pakken
<i>you're preaching to the choir</i>	Weten we!
<i>That's a worn statement</i>	Weten we!
<i>how do you wanne couch it</i>	Wat wil je er van maken
<i>bring into focus</i>	Nog eens goed naar kijken
<i>there's a little gotcha</i>	Probleempje
<i>they're really anal about this</i>	Ze denken er te veel bij na
<i>How anal can we / he / them get?</i>	
<i>have a good one</i>	'navond
<i>this is hokey (spooky)</i>	Vreemd, heel vreemd
<i>everything but the kitchen sink</i>	Overcompleet
<i>putting a stake in the ground</i>	Dit wil ik, en niet anders!
<i>better to err on Joe's (Jill's) side</i>	Voorzichtig aan maar

Chicago (including Western suburbs) **newsletter** - Aanvulling na terugkeer

<i>You have to grandfather them into this</i>	Je moet het ze uitleggen, uitleggen, en nog eens uitleggen
<i>It just went over their heads</i>	Dat gaat ze te boven
<i>get that monkey off my back</i>	Ik wil er niks meer over horen
<i>they won't scrape the skin from my nose</i>	niet mijn schuld!
<i>it's a dump and run</i>	Niet aanzitten!
<i>give him movie money</i>	Oprotten
<i>it's a shoe leather solution</i>	houtje- touwtje
<i>thanks for sharing that</i>	Geeuw!
<i>I get my head ripped off</i>	Ik heb het weer gedaan!
<i>executive privilege</i>	de baas / wie betaalt bepaald
<i>Walk your/the talk</i>	
<i>if you will</i>	Best / je doet maar
<i>say it ain't so Joe</i>	Zeg dat het niet waar is ¹
<i>shaking time/budget free</i>	Er iets op vinden
<i>its your call</i>	Jij moet er iets op vinden
<i>you need the brain and the asshole</i>	Iedereen moet mee doen
<i>this is the best thing since sliced bread</i>	Je hebt er iets op gevonden!
<i>Excuses are like armpits; everybody's got them, and they stink</i>	
<i>Evergreening it</i>	Je maakt het mooier dan het is
<i>High tide floats all boats</i>	
<i>Hindsight is 20/20</i>	Achteraf. Kalf en de put. De beste stuurlui. Werkwijze van economen. Komt blijkbaar veel voor in Nederland
<i>I couldn't even pitch it</i>	Balletje rolde vanzelf. Hij legt hem voor het inschieten...
<i>Let's table that one</i>	Opschrijven en onthouden
<i>By hook or by crook</i>	Goedschiks of kwaadschiks
<i>Barking up the wrong tree</i>	Ikke niet gedaan
<i>To weasel (wheezel) around</i>	Er om heen draaien
<i>Balance the teetor-totter</i>	Bewaar het evenwicht (van de wip)
<i>What the beep is that</i>	Geval van zelfcensuur bij kinderen
<i>Just give us the 101</i>	De korte versie graag (101 zijn bij scholen de inleidende cursussen)
<i>Rudeness is as rudeness does</i>	Doe normaal
<i>We have systems old enough to vote</i>	En dat is bij ons nog waar ook!
<i>We did some bitchi batchi</i>	Heen en weer praten
<i>Dog and pony show</i>	De voorstelling gaat beginnen
<i>Doing the round Robin</i>	Niet weer!?
<i>You shouldn't have worn white after labor day</i>	Eigen schuld, dikke bult
<i>My brain must've been out to lunch</i>	

¹ van het *White Sox* omkoopschandaal dat de goede reputatie van *gentleman shoeless Joe* definitief vernietigde

Chicago (including Western suburbs) **newsletter** - Aanvulling na terugkeer

<i>It's like having a root canal</i>	Een zeer pijnlijke operatie! Dat gun je niemand
<i>Root canal, anybody?</i>	We wijzen een vrijwilliger aan als niemand zich meldt
<i>Put it on the back-burner</i>	Daar doen we even niks aan
<i>You have to hold you toes to the fire</i>	Wie A zegt, moet B ...
<i>She keeps on nailing him</i>	Ze blijft erover zeuren. Kan echter ook heel anders worden uitgelegd...
<i>Tattle tale (telltale)</i>	Klikspaan
<i>Speak up, its your bonus too</i>	
<i>You can see the curvature of the earth</i>	Zó groot is het
<i>They're like puppies in a box</i>	Wat een druktemakers; wat een stel chaoten!
<i>In reality there's no end-game</i>	Je hebt al verloren
<i>They did it for the right reasons</i>	Er waren geen bijbedoelingen (komt in de V.S. eigenlijk nooit voor)
<i>Have you got all your ducks in a row?</i>	Heb je ze allemaal op een rij; heb je je zaakjes geregeld; is iedereen het met je eens?
<i>She's a stitch</i>	Lache die meid
<i>He could get the pope to buy a double bed</i>	Zó'n verkoper!
<i>My brains in the wrong place</i>	Met het verkeerde been uit bed gestapt
<i>You'll have to fold your own tent</i>	Je moet het echt helemaal zelf doen
<i>I'll let the dogs out</i>	Ik doe het wel weer
<i>He scratched his ass with his elbow</i>	Da's heel knap; hij deed het helemaal zelf; mekaar dekken (overdrachtelijk!)
<i>I'll read it on the train</i>	Komt wel later
<i>He's always fashionably late</i>	
<i>Beating a dead horse</i>	Doorzeuren
<i>Plug 'n chuck</i>	doe maar wat
<i>Use a Grandfather clause</i>	wat we al doen, mag altijd
<i>This honks me off</i>	hier kan ik niet meer tegen
<i>A happy dog scenario</i>	alles gaat goed
<i>I don't need a Cadillac, a Chevy is enough</i>	
<i>Just give me the boilerplate text</i>	
<i>Clean as a Dutch whistle</i>	(echt op straat gehoord!)
<i>The cheat sheet</i>	De samenvatting
<i>heart attack snow</i>	natte sneeuw ²
<i>We're in Illinois, we're avergag</i>	we hebben ons best gedaan, we kunnen niet beter

² Chicago sneeuw is *fluffy*. Natte sneeuw is zeldzaam, en zwaar om te ruimen. Een sneeuwbuï leidt al snel tot 10 of meer hartaanvallen tijdens *shovelling*

Dress code

Op een uitnodiging voor een evenement, zakelijk én privé, hoort altijd het kledingvoorschrift, de *dress code*, duidelijk te worden aangegeven. De *host* wil niemand in verlegenheid brengen, en de gasten moeten niet onnodig tijd verspillen aan kleding uitzoeken.

Als wij in de buurt ergens heen moeten is het meestal informeel maar wel netjes, spijkerbroek kan maar dan wel een nette, en een T-shirt, met mouwen, en geen sandalen. Je hebt ook *black tie* en *white tie* evenementen, maar daar hebben we nog geen *acte de presente* hoeven geven. Pfoei! Wel een leuk gezicht, die trouwpartijen, met alle mannen in een billentikker, frutsels aan de voorkant, een donkere broek met een streep aan de zijkant, en een propeller die adem en bloeddorstroming naar de hersenen afsnijdt.

Aan het werk

Op het werk moet het nog eenduidiger. Onze *CEO* (zie later) heeft het dan ook allemaal op papier laten zetten, de *Business Appropriate/Casual Dress Policy*, gepubliceerd toen het officiële kledingvoorschrift werd veranderd van “altijd *formal*” naar “meestal *business casual*”.

Op het werk ben je gekleed in *Business attire*. Dat is dus zoals gezegd *formal* of *casual*, informeel kennen we niet. En sinds de nieuwe *policy* is ingevoerd is het veel gemakkelijker geworden om verkopers te herkennen want die lopen uiteraard nog steeds in een net pak. De meeste mannen lopen nu in een nette broek en een polo, in de winter meestal een dunne trui met een mooi motief er in gebreid, en van die schoenen met van die kwastjes bovenop. Voor vrouwen maakt het geen verschil. Of toch wel? Laten we eens in detail kijken.

Op de allereerste plaats, de *dress code* geldt alleen in de eigen gebouwen. Bij de klant houdt je je aan de code van de klant! Lijkt me logisch. Maar dat is ingewikkelder dan je denkt want “*when dressing casual, we must dress at least at a level consistent with the way client senior management dress*”. Dus niet zoals de systeem ontwikkelaar of de verkoper, maar zoals de baas. Zieniejor Menujment is vrij hoog, dus die lopen gegarandeerd in een pak. Dat is pech! Nou, alhoewel, na een paar maanden kon ik constateren dat we in ieder geval in het informele overleg met onze *Executive* deze persoon steeds vaker in polo aanwezig mogen constateren! *Casual into the board room!* Maar voor presentaties e.d. trekt iedereen nog steeds pak en stropdas aan.

En de praktijk...

Ter geruststelling staat een paar regels verder in het reglement, in totaal heeft *Human Resources* drie kantjes nodig om de *policy* toe te lichten, ze houden hier niet van regels maar als ze er zijn worden ze ook tot in de puntjes uitgelegd, dat *formal business attire* altijd mag, en dat het niet de bedoeling is je op kosten te jagen. Dus als je alleen pakken en witte overhemden hebt mag je die blijven gebruiken. Maar een net wit overhemd zonder stropdas is geen gezicht! Binnen vier weken na invoering van de nieuwe code waren de nette overhemden zonder stropdas dan ook uit de kantoren verdwenen. Dat kwam ook omdat de bank met tweet winkelketens, GAP en BananaRepublic, ik verzin die namen ook niet maar ik vindt vooral de tweede *gênant*, afspraken heeft gemaakt. Wij kunnen op internet iets van onze gading in de *casual* collectie zoeken, met

korting. Helaas is de gekorte prijs vaak nog riant boven de uitverkoop prijstelling, dus veel voordeel heb je er niet van want uitverkoop is hier een permanente staat van verkoop!

Hoe weet je of je er goed uitziet? “*It is the responsibility of all personnel to look in the mirror before leaving for work.*” Nou, dat hoeft je ze hier geen twee keer te vertellen. Volgens mij staat iedereen na de ochtend douche, twee keer douchen per dag is gewoon, voor de spiegel alsof ze de boze stiefmoeder zijn. En ‘s morgens in de trein zit geen haar verkeerd, is geen kreuk te zien, en hebben de meeste dames voor alle zekerheid nog een spiegel mee ter extra controle! En die wordt uitgebreid toegepast. Heel onrustig als een dame naast je zit toilet te maken!

De checklist

Maar de *policy* gaat nog verder. Zo wordt bijvoorbeeld aangegeven dat de volgende kledingstukken niet *appropriate* zijn: “*shorts with logos - sweatshirts - T-shirts - men’s shirts without collars - sleeveless shorts/tops – crop tops (?) – loose hanging untucked shirts/tops (!) – oversized sweaters – low-cut or tight tops (!) – shirts made of gauze fabrics (nethemden) – bare shoulder/midriff – fleece fabrics – lycra shirts – V-neck sweater or vest with visible undershirt – denim/chambray*”. En de volgende soorten broeken (*slacks*) zijn uit den boze: “*denim – leather – vinyl – stretch – leggings – knit – stirrup – shorts – capri – tight – baggi*”. Dat laatste is als de broek zo laag hangt dat een loodgieters decolleté alleen wordt voorkomen door de onderbroek op te trekken naar waar normaal de broekband zit. Erg populair onder de Mexicaanse jeugd!

Blote benen mag niet, ook niet bij dames midden in de zomer! En wat te denken van wat er niet aan de voeten mag worden gedragen! “*Athletic shoes – sandals/Birkenstocks* (inderdaad een serieus probleem) – *clogs* (klompen, hé dit is een Nederlandse bank!) – *hiking/cowboy boots – outerwear – heavy lugs – earth-shoe type shoes (?) – any shoes without socks or hosiery – ankle socks worn with skirts*”. Dit laatste voorschrift wordt in de zomermaanden overigens niet nageleefd. Hallo, het is hier drie maanden boven de 25 graden, en soms dagenlang boven de 32 (90F)!

En als je het nou nog niet weet, je moet mikken op een “*classic and understated look*”. Met name het gebruik van “*subtle high-quality accessories (shoes, belts, jewelery and scarves)*” wordt zeer op prijs gesteld. Dus zo’n wanstaltig groot goud blinkend metalen horloge dat iedere man hier aan zijn pols heeft zitten is een *subtle (!?) high-quality accessory*? Nou ja!

Resumé risee

Amerikanen hebben altijd indrukwekkende C.V.'s. De laatste tijd heb ik wat mensen aan moeten nemen en me door *resumes* zoals ze hier heten door moeten worstelen. Nu klinken die over het algemeen als de klok die luidt dat als déze persoon zijn werk bij de vorige werkgever niet zo exemplarisch had verricht als hier vermeldt staat dat die tent allang failliet zou zijn geweest. Ik ben dus maar eens bij collega's na gaan vragen wat de waarde van een *resume* is. Iedereen die ik het vroeg bleek zo'n ding klaar te hebben liggen voor het geval dat, dus ik kon zelf mijn conclusies trekken. En ik moet zeggen dat ik dat wel begrijp, want als er in Nederland wordt gereorganiseerd wordt niemand ontslagen maar dat soort scrupules kent men niet in de V.S., ook niet bij die lokale vestiging van die grote Hollandse bank. Ook hoger management wordt vriendelijk doch dringend verzocht morgen niet meer langs te komen als de werkdoelen (*MBOs* – *Management Business Objectives*, ik heb er zes maar de vooruitzichten zijn vrij goed) niet worden gehaald. Uit eigen waarneming kan ik melden dat een SVP na maximaal twee mislukte projecten aan de straat wordt gezet. Dat weten de heren ook, en wat ik er over hoor is dat ze er manmoedig mee omgaan. Dat is toch wel strakker dan ik het in de lage landen gewend ben.

Laten we de *resumes* nader bekijken. Al meteen valt de merkwaardige gewoonte op om in de derde persoon enkelvoud over jezelf te spreken, alsof iedereen koningin of paus is. Dus over jezelf: "Piet Puk heeft vele jaren aan de invoering van nieuwe technologie gewerkt". En dan zijn er nog de vele stijbloempjes. Op de volgende bladzijde om de weg te wijzen een opsomming van wat je tegen kunt komen in een Amerikaans resumé en wat dat in werkelijkheid betekent.

Er staat	Dat betekent
<i>Has 20 years of experience in the strategic management of information technology</i>	Heeft lang geleden een cursus Cobol voor beginners gedaan
<i>Is currently responsible for</i>	Dit is m'n dagelijkse werk
<i>Generally functions as a project manager</i>	Ik ben van niemand de baas en toch moet ik anderen vertellen wat ze moeten doen
<i>Directing assignments from concept through to implementation</i>	Ik doe mijn werk alleen
<i>Through the course of my professional career</i>	Met vallen en opstaan geleerd
<i>My post-graduate industry experience</i>	Ik vond geen werk en heb toen een tijdje doorgewerkt op mijn stage plek
<i>Managed the initial development phases of</i>	Initieel projectleider maar te licht bevonden
<i>Directed the efforts for a \$15 million re-engineering and automation project</i>	Idem maar van een groter project
<i>Implemented strategic information technology planning process which focused on supporting business objectives</i>	Ik heb een rapport geschreven waar nooit meer iemand iets over heeft gehoord
<i>Worked closely with the client</i>	Ik heb een vertegenwoordiger van de business gesproken
<i>Managed multiple project teams and client</i>	Ik heb alleen aan kleine projecten gewerkt

Chicago (including Western suburbs) **newsletter** - Aanvulling na terugkeer

<i>relations simultaneously</i>	
<i>Created and proposed a multi-million dollar arrangement</i>	Initieel projectleider maar te licht bevonden, of (zie hierna...)
<i>Developed a Proof of Concept and Scope Assessment</i>	Project ging niet door, en dat was eigenlijk mijn schuld

Bij het lezen van een C.V. moet goed worden gekeken naar de naam van de school. Veelal wordt een *baccalaureate* op een andere universiteit (of *college*, die termen worden door mekaar heen gebruikt) dan de *masters degree* gehaald. Je *BS* op een makkelijke, minder goed bekend staande maar dan ook goedkopere school, en je *MA* (*Master of Arts*, hier vallen de meeste studies buiten de medische (MD), natuurwetenschappen (PhD) of rechten (ML) hoek onder), afstuderen dus bij een bekende en dure uni. Dat doe je niet alleen voor de naam, maar ook voor het netwerk van professoren en alumni. Een prof van Harvard kan je heel wat meer hulp bieden dan eentje van het lokale *community college*. Elk jaar is er een reünie, maar die contacten komen ook tussentijds van pas. Vaak hoor ik van iemand die een flink eind verhuist is voor een baan dat hij of zei getipt werd door een *fellow-student* of een *teacher*.

Deans' list als vermelding bij een diploma is vergelijkbaar met *honor roll*, een geliefde bumper sticker, zowel bij ouders als bij de student in kwestie. Ook sport- en hobby clubs doen het goed als vermelding. Een varsity team wordt altijd genoemd!

Duthlish

Veel Nederlanders denken dat ze de Engelse taal goed machtig zijn. Vergeleken met onze (binnenkort) munt genoten in de EU is dat zeker het geval. Maar er is toch wel een verschil tussen het lezen van een engels boek of tijdschrift, of het met behulp van ondertiteling volgen van een film of informatief programma, en daadwerkelijk discussiëren met Engelstaligen, of het schrijven van een stuk dat door kan gaan voor een lokaal product. Misschien vind je dat dit geen punt mag zijn en dat die Amerikanen zo'n stuk toch minstens net zo goed moeten kunnen begrijpen als de Nederlanders met hun mindere kennis van het engels.

Ik denk dat dit een misvatting is. Onze ondertitel cultuur is er misschien debet aan, maar in andere landen, ook in Europa, is het normaal om stukken, ook producten uit een andere taal, correct in de eigen taal weer te geven. Dat is in Nederland niet het geval, en nu zitten we met de brokstukken van dat beleid. Alle Nederlanders denk dat ze de Engelse taal machtig zijn. En voor een gesprek met een Amerikaanse toerist, het kunnen volgen van de BBC, of het lessen van een boek is het zeker voldoende. Maar niet als het je dagelijkse communicatie taal is. Of om je in die andere taal correct uit te drukken.

Goed Engels schrijven is niet eenvoudig. De Engelse taal is erg context gevoelig. De plaats van een woord in het zinsverband bepaalt de betekenis, veel sterker dan in het Nederlands. En men is ook zeer precies met de tijden. In de vertaling is het zinsverband dat de woorden betekenis geeft meestal het eerste slachtoffer. Ik kom ook veel letterlijke vertalingen van spreekwoorden en zegswijzen tegen.

Het primaat van de context leidt wel tot humor. Misschien zijn Engelsen daarom wel zo grappig. Het is gewoon te makkelijk om zinspelingen te maken. In de dagen van apartheid in het zuiden van de V.S., toen het nog gewoon *segregation* heette, was de komische reactie op “*we don't serve colored people*” bijvoorbeeld “*that's fine. I don't eat colored people. I'll have the chicken*”. Een locale variant “*Hershey bars protest*”. Zijn het de repen chocola die protesteren, of blokkeert de firma die deze chocola fabriceert protesten?³

Nederlanders (en Belgen) kunnen subtielere moeilijkheden tegenkomen. Ik lees, en hoor, bijvoorbeeld vaak dat in Nederland zaken worden *geshowed*, bijvoorbeeld een *report*. Als dat hier op het werk gebeurt is dat niet best. Je *showed* niet een rapport, je documenteert een kwestie of publiceert over een zaak. Iets laten zien is persoonlijk en op het werk is dat *not done* (bijvoorbeeld: “*he shows signs of distress...*”.)

Amerikaans is ook een heel andere taal dan die van de Britten. En niet alleen met s en z en de uitspraak! Wissel de spelling checker op je computer maar van UK naar US en zie de rode en groene onderstreping van de woorden verschijnen.

Hieronder voorbeelden van wat ik in twee weken tijd in een aantal stukken uit de lage landen tegenkwam. Sommige voorbeelden die ik noem kunnen in Engeland nog wel door de deur (bijv. “*concrete*”), maar voor Amerikaanse oren komen ze te exotisch over. En als je schriftelijk communiceert wil je zo duidelijk mogelijk overkomen.

³ Voorbeelden uit: Steven Pinker; *the language instinct*; 1994; Penguin books

Chicago (including Western suburbs) **newsletter** - Aanvulling na terugkeer

Wat den Hollander schrijft	En wat de Amerikaan denkt
<i>In the form off</i>	Wat voor formulier moet ik invullen?
<i>The appliance of a Architecture</i>	Het kooktoestel heeft een architectuur? Zeker Italiaans model! En het moet <i>an</i> zijn en niet <i>a</i> voor een klinker
<i>He has a rough idea</i>	Is dat idee erg ruw van oppervlak? Zulke ideeën zijn hier <i>basic understanding</i> .
<i>Thanks to the results</i>	Niet zo best dus...
<i>This must not become the right of</i>	Tja...
<i>Their mutual coordination</i>	Hoe wil je anders dan samen coördineren?
<i>the so-called</i>	Zogenaamd? Heet het dan niet zo?
<i>Maybe caused by</i>	Misschien? Weet je dan niet waar je het over hebt?
<i>Independently of each other</i>	Kan je dan onafhankelijk zijn van niemand?
<i>We cannot meet all the terms</i>	Als je niet op tijd betaald ga je failliet!
<i>This figure gives an overview</i>	Maar dit zijn plaatjes en geen cijfers!
<i>He gives a key focus</i>	Waarom let ie zo op die sleutel?
<i>This is not a rubber stamp</i>	In deze zin alleen te gebruiken als werkwoord
<i>The aim was to come up with a plan to...</i>	Dus je mikt, waarmee, een geweer misschien, op een plan dat?
<i>He serves as the link</i>	Hij is een schakel in de bediening? Dit gaat over de horeca?
<i>Communicate these concerns</i>	Over deze bedrijven communiceren?
<i>The essence of this approach</i>	De parfum van?
<i>It must be realized</i>	Het moet dus echt gebeuren?
<i>Giving an overview</i>	Waarom krijg ik dan niks? Gebruik liever <i>to provide</i>
<i>Are recorded in this piece</i>	U zit in de grammofoonplaten? Stukgeslagen grammofoonplaten? Een stuk is altijd een <i>document</i> of een <i>report</i> o.i.d.
<i>On the basis of</i>	Nee, nee, nee. <i>Based on</i>
<i>The meeting takes place</i>	Wie gaat zitten? De vergadering? Moet ik die kennen?
<i>Is meant to investigate the consequences of the realization of</i>	Geen commentaar...
<i>Should , will</i>	Amerikanen zeggen altijd dat iets zo is, niet dat het zo zou moeten zijn
<i>Combined effort between</i>	Is het nou wel of niet samen?
<i>From IT side</i>	Welke kant gaan we heen?
<i>If there are aspects involved</i>
<i>A lot has happened</i>	Wat gebeurt er dan toch op dat stuk grond?
<i>We have to make this concrete</i>	Waarom zou je dat in beton willen gieten?
<i>This really functions</i>	Natuurlijk doet ie ut! (zeg: <i>this really works</i>)
<i>The model shows the relationships</i>	Ik dacht dat je het ging opschrijven (<i>to document</i>), en niet alleen maar laten zien

En nog enkele recente d'Utchlish uitdrukkingen die echt niet door de beugel kunnen. Sorry.

- Schrijf niet "*instead of*", maar "*as opposed to*"
- Schrijf niet "*he should be present at*", maar "*he should participate*". Anders denken ze dat je iets gaat presenteren, bijvoorbeeld een lezing of een wapen (*present arms*)
- Schrijf niet "*the filling in of*", maar "*the mapping of*". Tandartsen doen vullingen.
- Schrijf niet "*we have ceased to present*", maar "*chose not to deliver*". Tenzij de *presenter* is overleden, natuurlijk
- Schrijf niet "(such-and-so) defines a common design", maar "(such-and-so) documents a common design. Nederlanders definiëren. Amerikanen documenteren.

Taal - again

Misschien is het jullie opgevallen, maar ik probeer consequent engelse woorden in *Italics* te schrijven. Is een goede gewoonte, *best practice*, om een stuk beter leesbaar te maken. Maar per column moet ik toch al gauw in een tien- of twintigtal gevallen diep nadenken of een woord niet al zo ingeburgerd is in Nederland dat ik me af moet vragen of ik ze nog wel in cursief moet doen. En ook de *spell-checker* heeft daar moeite mee, want veel engelse woorden worden wel goedgekeurd. Vreemd niet? Is onze taal al zo door het Engels geïnfiltreerd dat we dat verschil al niet meer maken?

In ieder geval verklaard deze verwardheid onderstaande *beauties*. Want mijn Nederlandse collega's springen in wat ze schrijven ook heel makkelijk van Engels naar Nederlands en omgekeerd. Daarom, omdat het zo leuk en leerzaam is:

- Vertaal niet te letterlijk. Ik las recent dat iemand "*acts as a conscience for the management of*". Nee, Amerikanen komen gemaakt over, maar als ze acteren doen ze dat openlijk: "*His role is to act as the guardian (angel)*".

- Amerikanen zien niks in "*can better be seen as*". "*should be considered*" is duidelijker. Ze zien hier niks, ze vinden het.

- Ook als "*this bag can be divided into*" het geval is, zeggen we liever dat "*this bag contains*".

- Tijdsverwijzingen zijn tricky. Ze zijn vaak impliciet. Een Nederlander schrijft "*we are currently participating in*". Een Amerikaan weet dat hij dat nú doet: "*we participate*". Je kunt ook "*part off*" zijn.

- Als je ergens welbekend mee bent, zeg dan niet "*well-known to*" maar "*familiar with*"

Een half jaar later

28 mei 2003

Op verzoek van nederlanders die een tijd na ons terug naar Nederland keren hebben we in een brief onze mening samengevat, en met name waar terugkeerders op moeten letten en op kunnen rekenen.

Beste Tulippers,

Jullie alvast goede (school) zomer vakantie toewensend, een bericht uit de lage landen over de aanpassing na een verblijf bij de Tulip, pardon, in de V.S. We hebben dit bericht opgedeeld in rubrieken naar aandachtsgebied / personen. Niet om het makkelijk te maken, maar om onze eigen gedachten te kunnen ordenen.

Inleiding

Laat ik om te beginnen zeggen dat het wel weer bevalt in het hollandsse, maar dat maanden kost om te (her)wennen. De parochialiteit van de mentaliteit, het alles en overal commentaar op hebben, het betweterige, de slechte service in winkels, en vooral het lompe gedrag in de omgang, zelfs net auto rijdend wordt er in de randstad in ieder geval welhaast dagelijks een middenvinger tegen je opgeheven, daar moet je echt wel aan wennen. Anderzijds is het weer snel vertrouwd, zeker voor de ouders, en overal naar toe kunnen fietsen en gewoon flaneren in de stad zijn ook een groot goed, merk je dan na een tijdje. Maar goed, het gaat om waar je je op voor moet bereiden als je als nederlandse amerikaan, legal alien, weer naar de lage landen gaat om te blijven.

Een verschil waar je om moet denken is dat toen je naar de USA ging alles leuk en interessant en nieuw was. Je stort je erin, onderzoekt, vindt uit, en dat alles doe je graag. Hier val je toch weer in de sociale context waar je vroeger in zat, die lijntjes met oude vrienden die wil je ook weer uitzetten, maar het duurt langer dan je denkt om daar weer aan te wennen.

Kinderen en school

Amerika is niet populair bij de schoolgaande jeugd. Je zult een heleboel dingen die je in Amerika al kent tegenkomen, je zult reclame campagnes tegenkomen in een tuttig soort engels (zij onder "Het Engels"), maar al lijkt Nederland een (erg volle) kopie van Amerikaanse cultuur, dat land is hier niet populair. En de president (Bush) al helemaal niet. Op school worden je kinderen aangesproken op de politiek van de achterlijke bush, van die agressieve amerikanen enzovoort. En het accent wordt ook wel herkend, en is reden voor ridicuul.

Verder mogen we opmerken dat de inspanningen van de Tulip niet voor niks zijn. Waarvoor onze dank aan het leraressen team. Knap gedaan. Onze knapen die mochten invoegen in het basisonderwijs zijn daar absoluut niet achter. Natuurlijk zijn er wat dingetjes die ze toch minder hebben, aardrijkskunde, geschiedenis en zo, maar taal was niet echt een probleem. Luuk bleek bijvoorbeeld in spelling, vooral de d en dt's, het beter te weten dan zijn klasgenoten (en dan zijn vader). En Tim bleek bij terugkeer zo ongeveer

de beste lezer van de klas. Alleen met spelling en schrijven een lichte achterstand, maar dat is voor de kerst in te halen. Als je in augustus begint natuurlijk.

Wat wel opvalt is de achterstand in woordenschat. Uitdrukkingen die alle kinderen en wijzelf ook als vanzelfsprekend ervaren zijn voor ons kroost als van Mars. Ze kennen ze echt niet, en soms is ook de betekenis een raadsel. De lokale versie van cool (vet) wisten ze natuurlijk wel binnen een halve dag. Tim wist ook woorden niet die klasgenoten allemaal erg bekend waren zoals heffen, tillen, beuren, en met name hoe ze van mekaar verschillen. Begrijpt u?

Naar de middelbare school is de overgang van de USA naar NL moeilijker, temeer daar ze hier echt anders studeren. Ik vind het moeilijk het verschil uit te leggen, en het is als ouder ook moeilijk om daar steun bij te verlenen, maar het komt geregeld voor dat de leerling de instructie van de leerkracht echt helemaal anders interpreteert, en dat kan tot problemen aanleiding geven. Het is wel bij te benen, maar makkelijk is anders. Woordjes leren was bij Lisa onbekend, een ernstige handicap bij het bestuderen van die Deutsch sprache, ook bij le Francais overigens, en hoe ze hier geschiedenis en aardrijkskunde leren is met boeken die erg verhalend zijn geschreven, en waar het moeilijk bij is kop en staart aan vast te knopen als je het Amerikaanse onderwijs gewend bent. Wiskunde en natuurwetenschappen daarentegen lopen ze hier aan de noordzee kust achter mee, zeker ook waar het de praktijk, proefjes en zo, betreft.

Algemeen geldt dat kinderen zich weer in het lokale sociale systeem, cultuur is het woord geloof ik, in moeten passen. Dat gedoe over Bush maakt dat niet makkelijker, maar er zijn vooral bij de tieners grote verschillen in gedrag, en daar moet je allemaal maar mee om zien te gaan.

Het Engels

De Engelse taal wordt door Nederlanders erg merkwaardig geïnterpreteerd. Ten eerste denken ze dat ze de taal beheersen, terwijl ze continue tijden en meervoudsvormen verhaspelen. Maar erger is dat er een norm is dat Amerikaans ordinair is, waardoor bijv. op school kak Engels de overhand heeft. Dat taaltje dat de stewardessen bij de KLM spreken bedoel ik. Dus "I shall come over to your home", en niet "I'll meet you at your place", dat wordt vierkant fout gerekend. Grrrr, en je aanpassen aan school is al niet gemakkelijk.

Waar de Nederlanders wel goed in zijn is het hanteren van krachttermen. Shit is een stopwoord, zo vaak hoor je dat. In Amsterdam is fuck in al haar (zijn) verschijningsvormen erg populair. Mij schokt het nog, maar de omgeving merkt het niet eens op. Voor een Hollander heeft het ook minder lading, maar zeker de kinderen waren op deze goddeloosheid niet voorbereid.

Politiek

Sinds april vorig jaar heeft dit land geen effectieve regering gehad. Je kunt veel kritiek op paars hebben, en wat ik er van gezien heb op TV is het vooral emotioneel en demagogisch, maar wat daarna kwam was balkende ellende (sorry, moest even). De

premier staat onder curatele van rechts in het CDA (de CSU vleugel van Maxime geheten), en dat zullen we weten ook. Dat de economische toestand tot strenge maatregelen moet leiden (zien onder "Economie") begrijp ik, maar men maakt er wel een zootje van.

Economie

Die zit in een diep dal. Oud liedje in de lage landen, de eerste bubble in een moderne economie was de tulpen rage in de gouden eeuw, en dat is ook nu weer gebeurt. Nederland heeft zich rijk gerekend met simpele banen in de distributie, en nu de Duitse economie maar niet op gang wil komen en de handel terugloopt zakt het nederlandse wonder als een soufflé in mekaar. Het aantal WAOers is nog steeds bijna een miljoen, er wordt nog steeds gigantisch veel geld over de balk gesmeten (bijv. de betuwe lijn), en dus moet het kabinet nu draconisch snoeien. Dat doen ze nog steeds op de uitkeringen, en de middenklasse wordt geacht voor zichzelf te zorgen, zonder dat daar het soort van regelingen als 401K die je in de VS hebt tegenover staan. Maar het is nog steeds niet slecht, natuurlijk.

Het bedrijfsleven zit ondertussen in een diep dal. Men dacht de afgelopen jaren echt een nieuw economisch mirakel te hebben geschapen, en dat blijkt dus niet zo te zijn. De boodschap is dus zuinig aan doen, en dat begint onderaan de stapel, dus de schoolverlaters hebben het veel moeilijker een dikke boterham te verdienen. In de IT wereld, de enige sector die ik van dichtbij ken, is er nog genoeg werk, maar je moet meer je best doen. Ik zou denken, meer een Amerikaanse aanpak, zelf voor je skills zorgen, dan redt je het wel.

De dominee en de schoolmeester

Ik wist wel dat dit een land van dominees was, maar dat wordt pas echt duidelijk als je een tijdje elke avond weer naar de nederlandse televisie kijkt. Niet allemaal komt nu al dat leed in de wereld dat die Amerikanen maar niet op de buis willen brengen ongegeneerd je huiskamer binnen, van de kleinste uithoek in Afrika zal je te weten komen wat er allemaal mis is, je hebt hier nog echte menere op TV die het je allemaal komen uitleggen. Aanvoerder van de moderne dominees is Henk Wester, nu Pim is verscheiden neerlands bekendste kaalkop, adviseur van Brinkman toen hij echt over de rand ging, en parlementair alles van RTL, een paar maal per week alles uitlegger bij Barend en van Dorp, dat de plek van Nova heeft overgenomen als geweten van het land, op een manier die de oude Kamsma bij de EO nooit aandurfde in belerendheid.

De echte leraar, de sukkel die voor de klas staat, is weer een beetje uit het publicitaire dal aan het klimmen. Niet dat ze weer hoog staan aangeschreven, en het soort van persoonlijke dedicatie die je in de V.S. nog wel eens tegen komt bij leerkrachten is hier zeldzaam, maar zo erg als soms werd gesuggereerd zijn we niet tegengekomen.

Crime

Een van der ergste verschillen met de verenigde staten is natuurlijk dat de kleine misdaad hier zo welig tiert dat het niet eens meer door de politie wordt onderzocht. Er is echter een discussie op gang gekomen nu een aantal onderzoekers Duitsland als voorbeeld heeft

ontdekt van hoe het wel kan. Kleine misdaad serieus nemen, er echt achteraan gaan enzo. Maar verwacht er op straat niet te veel van. Het oplossingspercentage is nog steeds achterlijk laag, en ook in de soort van klinisch nette wijken zoals waar wij nu wonen is je fiets, ook afgesloten, niet veilig, zoals onze burens vorige week wisten te melden.

Overlast van marokkanen is door Pim en zijn aanhang nu wel bespreekbaar geworden, maar of dat veel helpt weet ik niet. In Amsterdam wordt er nogal eens iemand overhoop geschoten, maar dat is meestal criminelen onderling, pas geleden nog een van de Heineken ontvoerders, en zo schieten met pistolen, niet met sub machine guns die omstanders mee omver maaien.

Werken

Om met het slechte nieuws te beginnen; de salarissen zijn inderdaad veel lager, en de belastingen aanmerkelijk hoger. En het is hier niet echt veel goedkoper, en juist dingen die met vervoer te maken hebben zijn veel duurder, dus dat is de eerste weken, maanden, schrikken.

Wat valt verder op? Echt niemand, bijna niemand dan, werkt hier nog full-time. Alleen een sukkel doet dat nog! Bij mij op de zaak, een bank, is het 4daagse werkweek. Afspraken maken is een ramp! En dan moet je bedenken dat Nederlanders al bellen dat ze te laat komen als ze 3 minuten later een vergadering, sorry *overleg*, binnenlopen. Winkels zijn om 6 uur dicht, behalve die Albert Heijn bij ons een kilometer verder, de parkeerterreinen klein en dus altijd vol. Neem dus geen grote auto mee, die kan je toch niet kwijt. En men werkt extreem efficiënt, is dus heel druk tijdens het werk, in de zorgsector is ook al zo veel bezuinigd dat daar elke uurtje helemaal is volgepland, en gaat op tijd weer naar huis. Want anders sta je te lang in de file.

Men vergadert nog steeds vol overgave, en nog net zo nutteloos, als altijd. Het Amerikaanse model wordt nog steeds als antipathie van wat hier hoort geformuleerd, en dat is ook terecht. Het lagere management in de meeste bedrijven is er volgens mij nog lang niet aan toe om afgerekend te worden op hun prestaties. In veel bedrijven is men ook nog steeds te hiërarchisch, maar dat is natuurlijk bij banken ook erger als elders.

Is het niet vol?

Jazeker, het is bam en bam vol. Je kunt nergens rijden zonder in een file terecht te komen, en dat merk je nog het beste op een dag zonder files, vrijdag ochtend bijvoorbeeld (zie "4 dagen werken"), als er ergens iets mis gaat (Vinkeveen, botsing tussen 3 auto's), en vervolgens alles vast staat op de A2, en even later op de A27 en A1, en korte tijd daarna ook op de weg Woerden-Vinkeveen en in het centrum van Breukelen. Tja, dit is een land waar alles optimaal wordt geregeld, en een fout kun je je dan niet veroorloven. Nu ik dit schrijf, 11pm, staan er nog files (zie [ANWB](#) site)

Daar staat tegenover dat in je woonplaats de meeste plekken met de fiets goed te bereiken zijn, en toeristisch fietsen hier echt een genot is. Ik toer aardig wat in de buurt, ik weet al waar ik zondag na 11 uur niet moet komen voor de drukte, en nog elke keer kan ik een net iets andere route rijden.